

Asia: VN/32844/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oikeudenkäymiskaaren, ulosottokaaren ja maakaaren muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Asianajajat kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi oikeudenkäymiskaaren, ulosottokaaren ja maakaaren muuttamisesta.

Yhtenä Suomen Asianajajien sääntömääräisenä tehtävänä on seurata oikeuskehitystä maassa ja lausuntoja antamalla sekä aloitteita tekemällä tarjota kokemuksensa yhteiskunnan käytettäväksi. Suomen Asianajajien oikeuspoliittisen työn lähtökohta on oikeusvaltion turvaaminen. Lausunnoissaan Suomen Asianajajat pyrkii painottamaan oikeusvaltioperiaatteen toteutumiseen, oikeusturvaan sekä oikeuden saavutettavuuteen, perus- ja ihmisoikeuksien sekä asianajajakunnan itsenäisyyden ja riippumattomuuden turvaamiseen liittyviä näkökulmia.

Pyydettyinä lausuntona Suomen Asianajajat esittää seuraavaa.

14.4.2026 voimaan tullut muutos sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain (asiointilaki) 11 §:ään on herättänyt asianajokentässä huolta. Mainittu lainkohta jättää epäselväksi, milloin sähköisesti toimitettava asiakirja on toimitettava viranomaiselle. Kysymys on asianosaisten oikeusturvan kannalta olennainen, koska myöhässä toimitettu asiakirja voi johtaa oikeudenmenetyksiin.

Suomen Asianajajat pitää hyvänä, että lain epäselvyyteen puututaan pikaisesti ja asiantilan korjaamiseksi esitetään uutta selventävää sääntelyä.

Suomen Asianajajat pitää kuitenkin hankalana nyt ehdotettua mallia, jossa esitetään erilaisia ratkaisuja oikeudenkäymiskaaren 5 luvun 1 §:n mukaiseen vireilletulosäännökseen verrattuna oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n, ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n ja maakaaren 9 luvun 3 §:n mukaisten valituskieltojen toimittamiseen. Ehdotuksen mukaan käräjäoikeudelle sähköisesti saapunut haastehakemus (soveltuu lain 8 luvun 13 §:n perusteella myös hakemusasioihin) katsottaisiin tulleen vireille vasta seuraavana päivänä, jos se saapuu virka-ajan päätyttyä. Tämä vastaa nykyistä lainsäädäntöä. Ehdotuksessa esitetään kuitenkin tämän jälkeen, että sähköisesti saapuvan valituskieltojen voisi toimittaa käräjäoikeudelle, Ulosottolaitokselle tai maaoikeudelle myös virka-ajan jälkeen eli käytännössä saman vuorokauden aikana.

Ehdotettu muutos saattaisi asian vireillepanon ja valittamisen määräajat ilman perustetta erilaiseen asemaan.

Hallituksen esitysluonnoksessa perustellaan ainoastaan asian vireillepanoon liittyvän ajankohdan pitämistä ennallaan. Suomen Asianajajat on samaa mieltä tältä osin esitetyistä perusteluista ja täydentää vielä, että myös hakemusasioissa on olennaisen tärkeää vireille pantujen hakemusten kirjaaminen tuomioistuimen diaariin vireilletulopäivänä. Esimerkiksi konkurssihakemus saa aikaan erinäisiä oikeusvaikutuksia vireilletulosta alkaen, joten sen vireillepano virka-ajan ulkopuolella aiheuttaisi merkittäviä lainsäädännön uudistamistarpeita.

Sen sijaan hallituksen esitysluonnoksessa ei perustella mitenkään oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §:n, ulosottokaaren 11 luvun 3 §:n ja maakaaren 9 luvun 3 §:n mukaisten valituskieltojen toimittamisaikataulun osalta aiemman sääntelyn muuttamista.

Jää epäselväksi, miksi muutosta tältä osin edes esitetään.

Puheena olevat määräajat ovat asianosaisten oikeusturvan kannalta olennaisia. Määräaikoja koskevat erilaiset ja epä johdonmukaiset sääntelyt nostavat riskiä oikeudenmenetyksistä. Suomen Asianajajat ei pidä perusteltuna kohdella puheena olevia määräaikoja eri tavoilla ja esittää, että valituskieltojen toimittamisesta säädetään vastaavalla tavalla kuin vireilletulosta. Tällöin kaikki tällaiset asiakirjat on jatkossakin toimitettava virka-aikojen puitteissa saapuakseen määräajassa.

Jos laadittavassa hallituksen esityksessä katsotaan – edellä esitetystä huolimatta – että valituskieltojen koskevista määräajoista on tarpeen säätää eri tavalla kuin asioiden vireilletulosta, Suomen Asianajajat toteaa esitettyjen säännösten sanamuodosta vielä seuraavaa.

Muutettavaksi ehdotettujen valituskieltojen koskevien lainkohtien (oikeudenkäymiskaaren 25 luvun 12 §, ulosottokaaren 11 luvun 3 § ja maakaaren 9 luvun 3 §) esitetyt sanamuodot ovat turhan vaikealukuisia. Ehdotetuissa sanamuodoissa todetaan ensin, että ”Valituskielto on toimitettava ennen virka-ajan päättymistä”, mutta lausetta jatketaan tämän jälkeen toteamalla ”jollei sähköisestä

asioinnista viranomaistoiminnassa annetun lain 11 §:stä muuta johdu.” Mainitussa asiointilain 11 §:ssä säädetään nimenomaisesti, että “Viranomaiselle toimitetun sähköisen asiakirjan katsotaan saapuneen määräajassa, jos asiakirja saapuu viimeistään määräajan viimeisen päivän aikana tässä laissa tarkoitetulla tavalla.” Suomen Asianajajat pitää epäjohdonmukaisena, että säännöksissä mainitaan ensisijaisena velvollisuutena toimittaa valituskirjelmä virka-aikana, kun se ei viitatun asiointilain kohdan perusteella kuitenkaan ole tarpeellista.

Uusimäki Cecilia
Suomen Asianajajat